

การจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองตามหลักอิทธิบาท 4 เชิงสร้างสรรค์
ชุมชนเป็นฐานของนักเรียนโรงเรียนอนุกุลนารีจังหวัดกาฬสินธุ์*
The Creative Learning Management on Citizenship Based on the
Four Iddhipāda Dhammas and Community-Based Learning of
Students in Anukoolnaree School, Kalasin Province

พรชัย วันทุม, สมควร นามสีฐาน¹, พระครูสุนทรวินัยรส และพระมหาวิทวัส กตเมธี²
Pornchai Wanthum, Somkhuam Namseethan, Phra krusuntonwinairos
and Phramaha Witthawat Katamethi
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น¹
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์²
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand
Mahamakut Buddhist University, Kalasin College, Thailand
Corresponding Author, E-mail: pornchaiwanthum@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพ 2) เปรียบเทียบ และ 3) ข้อเสนอแนะการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมือง ตามหลักอิทธิบาท 4 เชิงสร้างสรรค์ชุมชนเป็นฐาน ของนักเรียนโรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ การวิจัยนี้ เป็นวิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี โดย (Mixed methods) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 530 คน และกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ครูผู้สอน จำนวน 18 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. จัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมือง ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนโรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด เรียงจาก

*ได้รับบทความ: 7 มีนาคม 2565; แก้ไขบทความ: 20 ตุลาคม 2565; ตอรับตีพิมพ์: 28 ธันวาคม 2565
Received: March 7, 2022; Revised: October 20, 2022; Accepted: December 28, 2022

มากไปหาน้อย คือ ด้านการใช้หลักอิทธิบาท 4 ต่อชุมชน ด้านการใช้หลักอิทธิบาท 4 ต่อการศึกษา ด้านการใช้หลักอิทธิบาท 4 ต่อโรงเรียน ด้านการใช้หลักอิทธิบาท 4 ต่อการประพฤติตนเป็นคนดี ด้านการใช้หลักอิทธิบาท 4 ครอบครัว

2. การเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมือง ตามหลักอิทธิบาท 4 เิงสร้างสรรค์ ชุมชนเป็นฐาน ของนักเรียนโรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามเพศ ระดับชั้นเรียน และอาชีพของผู้ปกครอง ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมือง ตามหลักอิทธิบาท 4 เิงสร้างสรรค์ชุมชนเป็นฐานของนักเรียนโรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ นักเรียนจะต้องมีความเพียรพยายามในการเรียน ครูจะต้องมีพัฒนาการในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการบรรยาย นักเรียนจะต้องระลึกถึงบุญคุณของบิดามารดา เคารพเชื่อฟัง รู้กาลเทศะ มีความสุภาพอ่อนโยน ทั้งทางกาย วาจา ใจ และนักเรียนจะต้องช่วยเหลือ และพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้, วิชาหน้าที่พลเมือง; อิทธิบาท 4

Abstract

The objectives of this thesis were 1) to study the condition, 2) to compare and 3) purpose a recommendation for development of creative learning management on citizenship based on the Four Iddhipāda Dhammas and community-based learning of students in Anukoolnaree School, Kalasin Province. This study was conducted based on the mixed-research methods: quantitative and qualitative research. The sample group used in this research was 530 upper secondary school students in Anukoolnaree School, and the target group was two school administrators and 18 teachers of social studies, religion, and culture learning areas. The statistics used in data analysis were: Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, One Way ANOVA.

The result of this research as follows:

1. The overall creative learning management on citizenship based on the Four Iddhipāda Dhammas and community-based learning of students in Anukoolnaree School, Kalasin Province, was statistically rated at a high level. All studied aspects were rated at the same level: applying the Four Iddhipāda Dhammas to community, education, school, goodman behavior, and family.

2. Based on the comparison, the creative learning managements on citizenship based on the Four Iddhipāda Dhammas and community-based learning of students in Anukoolnaree School, Kalasin Province, classified by gender, educational levels, and parental occupations were different with the statistical significance level of 0.05. This denied the set hypothesis.

3. The recommendation for developing creative learning management on citizenship based on the Four Iddhipāda Dhammas and community-based learning of students in Anukoolnaree School, Kalasin Province, Teachers need to develop teaching and learning by using innovation and modern technology to help in lectures that affect students' interests. Students must obey and act following the teacher's teachings. Teachers must never forget the merits of their parents and behave as family members by respecting and obeying parents, satisfaction with what parents teach in a good way. Students must behave appropriately by knowing the time, being polite and gentle, both physically, verbally and mentally. Students must strive to help and develop the local area to progress.

Keywords: Learning Management; Citizenship Based; Iddhipāda Dhamma

1. บทนำ

ปัจจุบันสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทั้งด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจและสังคม ตลอดทั้งโรคระบาดโควิด 19 ทำให้เกิดปัญหามากมาย เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 ได้กำหนดวัตถุประสงค์การจัดการศึกษาใน มาตรา 4 ว่า “การศึกษา” เป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมจากการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในมาตรา 6 กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม ในการดำเนินชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข(พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542) กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สำหรับการศึกษาในปัจจุบัน และอนาคต โดยการนำหลักธรรมที่จำเป็นสำหรับการจัดการศึกษามาใช้ คือหลักอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมที่จะนำพาบุคคลไปสู่ความสำเร็จ

ได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบของอิทธิบาท 4 คือ ฉันทะ หมายถึง ความพึงพอใจ วิริยะ หมายถึง ความเพียรพยายาม จิตตะ หมายถึง ความมุ่งมั่นเอาใจใส่ และวิมังสา หมายถึง ความใคร่ครวญ ในงานที่ทำ ซึ่งจะช่วยให้การทำงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ทำให้งานบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาไทยจะเปลี่ยนแปลงให้เห็นทันตาต้องใช้ อิทธิบาท 4 โดยกระทรวงศึกษาธิการไม่ ต้องเสียเวลา นำรูปแบบหรือตัวอย่างจากต่างประเทศมาใช้กับคนไทย เพราะคนต่างวัฒนธรรมที่มีวิธีการเรียนรู้เฉพาะตน มีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน อิทธิบาท 4 เป็น หลักธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงค้นพบ และสั่งสอนชาวพุทธให้เป็นคนดี อิทธิบาท 4 จึงเป็นฐานแห่งความสำเร็จในการเรียนรู้ของคนไทย “Innovation” นวัตกรรมสุดยอด ยุคไทยแลนด์ 4.0 เพราะได้มีการทดลองใช้และพัฒนาต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลา 2564 ผู้ใช้ทุกคน (ชาวพุทธ) ต่างให้ความเห็นว่า เป็นสิ่งซึ่งมีคุณธรรม เป็นเครื่องให้บรรลุถึงความสำเร็จตามที่ตนประสงค์ ผู้หวังความสำเร็จในสิ่งใด ถ้าทำตนให้สมบูรณ์ด้วยสิ่งที่เรียกว่า อิทธิบาท 4 คือ 1 ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น 2 วิริยะ ความพากเพียรในสิ่งนั้น 3 จิตตะ ความเอาใจใส่ฝึกฝนในสิ่งนั้น 4 วิมังสา ความหมั่นสอดส่องในเหตุผล ของสิ่งนั้น จะทำให้ทุกสิ่งสำเร็จได้ตามเป้าหมาย

ดังนั้น จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของนักเรียนและครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ซึ่งโรงเรียนจะได้นำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสร้างแรงจูงใจ ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ความสนใจในแนวคิดของนวัตกรรมรวมถึงการควบคุมการทำงาน และพัฒนาการเรียน การสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมือง ตามหลักอิทธิบาท 4 เชิงสร้างสรรค์ ชุมชนเป็นฐานของนักเรียนโรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมือง ตามหลักอิทธิบาท 4 เชิงสร้างสรรค์ ชุมชนเป็นฐานของนักเรียนโรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามสถานภาพ ระดับชั้นเรียนและอาชีพของผู้ปกครอง ที่แตกต่างกัน
3. เพื่อนำข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมือง ตามหลักอิทธิบาท 4 เชิงสร้างสรรค์ชุมชนเป็นฐานของนักเรียนโรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) โดยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอนุกุลนารี จำนวน 981 คน และกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอนุกุลนารี ปีการศึกษา 2564 จำนวน 530 คน ได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan และ เทียบบัญญัติไตรยางศ์ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน และครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 18 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม การจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองตามหลักอิทธิบาท 4 เชิงสร้างสรรค์ชุมชนเป็นฐานของนักเรียนโรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการศึกษา เอกสารงานวิจัย และแนวคิดที่เกี่ยวกับหลักอิทธิบาท 4 แบ่งเป็น 5 ด้าน คือ ด้านการใช้อิทธิบาท 4 ต่อการศึกษา ด้านการใช้อิทธิบาท 4 ต่อการประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดี ด้านการใช้อิทธิบาท 4 ต่อครอบครัว ด้านการใช้อิทธิบาท 4 ต่อโรงเรียน และด้านการใช้อิทธิบาท 4 ต่อการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ต่อชุมชน ซึ่งแบบสอบถามมีจำนวน 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 แบบสอบถาม ปัญหาและความต้องการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมือง ตามหลักอิทธิบาท 4 เชิงสร้างสรรค์ชุมชนเป็นฐาน ของนักเรียนโรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ แบ่งเป็น 5 ด้าน คือ ด้านการใช้อิทธิบาท 4 ต่อการศึกษา ด้านการใช้อิทธิบาท 4 ต่อการประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดี ด้านการใช้อิทธิบาท 4 ต่อครอบครัว ด้านการใช้อิทธิบาท 4 ต่อโรงเรียน และด้านการใช้อิทธิบาท 4 ต่อชุมชน เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด 5 ด้าน ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open-Ended Questionnaire) เกี่ยวกับข้อเสนอแนะและแนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมือง ตามหลักอิทธิบาท 4 เชิงสร้างสรรค์ชุมชนเป็นฐาน ของนักเรียนโรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้างที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมือง ตามหลักอิทธิบาท 4 เชิงสร้างสรรค์ชุมชนเป็นฐาน ของนักเรียนโรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยสัมภาษณ์ผู้บริหาร และครูผู้สอนโดยการเลือกแบบเจาะจง

การวิเคราะห์แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานภาพ ระดับชั้นเรียน และอาชีพของผู้ปกครอง โดยวิเคราะห์หาจำนวนค่าร้อยละ วิเคราะห์แบบสอบถามหาระดับการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองตามหลักอิทธิบาท 4 เชิงสร้างสรรค์ชุมชนเป็นฐานของนักเรียนโรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งโดยรวมและรายด้านตามวิธีการของ Likert แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย 5 ระดับและแปลผลดังนี้ วิเคราะห์แบบสอบถามเปรียบเทียบระดับการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองตามหลักอิทธิบาท 4 เชิงสร้างสรรค์ชุมชนเป็นฐาน ของนักเรียนโรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยจำแนกตามสถานภาพ (t-test แบบ Independent samples) ระดับชั้นการศึกษา และอาชีพของผู้ปกครอง โดยใช้การวิเคราะห์ค่า โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test แบบ One-way ANOVA) เมื่อพบ

ความมีนัยสำคัญทางสถิติ ทดสอบรายคู่โดยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe's method) วิเคราะห์แบบสัมพัทธ์แนวการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองตามหลักอิทธิบาท 4 เจริญสร้างสรรค์ชุมชนเป็นฐานของนักเรียนโรงเรียนอนุคุณนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา เขียนในลักษณะความเรียงประกอบบริบท

4. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมือง ตามหลักอิทธิบาท 4 เจริญสร้างสรรค์ชุมชนเป็นฐาน ของนักเรียนโรงเรียนอนุคุณนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามสถานภาพ สถานภาพชาย คิดเป็นร้อยละ 42.84 สถานภาพหญิง คิดเป็นร้อยละ 57.16 จำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 35.66 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 33.01 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 33.18 จำแนกตามอาชีพผู้ปกครอง ราชการ/รัฐวิสาหกิจคิดเป็นร้อยละ 20.18 พนักงานบริษัท คิดเป็นร้อยละ 25.09 รับจ้างคิดเป็นร้อยละ 19.81 เกษตรกร/ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 34.90 ตามลำดับ

2. แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมือง ตามหลักอิทธิบาท 4 เจริญสร้างสรรค์ชุมชนเป็นฐาน ของนักเรียนโรงเรียนอนุคุณนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมจำแนกเป็นรายด้าน ผลการวิจัยพบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมือง ตามหลักอิทธิบาท 4 เจริญสร้างสรรค์ชุมชนเป็นฐาน ของนักเรียนโรงเรียนอนุคุณนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.63$, S.D. = 0.42) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านที่ 5 ด้านการใช้หลักอิทธิบาท 4 ต่อชุมชน ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.40) ด้านที่ 1 ด้านการใช้หลักอิทธิบาท 4 ต่อการศึกษา ($\bar{x} = 4.65$, S.D. = 0.41) ด้านที่ 4 ด้านการใช้หลักอิทธิบาท 4 ต่อโรงเรียน ($\bar{x} = 4.63$, S.D. = 0.44) ด้านที่ 2 ด้านการใช้หลักอิทธิบาท 4 ต่อการประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดี ($\bar{x} = 4.62$, S.D. = 0.43) และด้านที่ 3 ด้านการใช้หลักอิทธิบาท 4 ต่อครอบครัว ($\bar{x} = 4.60$, S.D. = 0.44) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบ การจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมือง ตามหลักอิทธิบาท 4 เจริญสร้างสรรค์ชุมชนเป็นฐาน ของนักเรียนโรงเรียนอนุคุณนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามสถานภาพระดับชั้น และอาชีพของผู้ปกครอง พบว่า ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมือง ตามหลักอิทธิบาท 4 เจริญสร้างสรรค์ชุมชนเป็นฐาน ของนักเรียนโรงเรียนอนุคุณนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ นักเรียนจะต้องมีความ

เพียรพยายามในการเรียน ครูจะต้องมีพัฒนาการในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เข้ามาช่วยในการบรรยาย นักเรียนจะต้องระลึกถึงบุญคุณของบิดามารดา เคารพเชื่อฟัง รู้กาลเทศะ มีความสุภาพอ่อนโยน ทั้งทางกาย วาจา ใจ และนักเรียนจะต้อง ช่วยเหลือ และพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า

5. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมือง ตามหลักอิทธิบาท 4 ซึ่งสร้างสรรค์ชุมชนเป็นฐาน ของนักเรียนโรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้ง 5 ด้าน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ว่าการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมือง ตามหลักอิทธิบาท 4 ซึ่งสร้างสรรค์ชุมชนเป็นฐาน ของนักเรียนโรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในชีวิตของตนเองในด้านการศึกษา การประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดี ด้านครอบครัว ด้านโรงเรียน ด้านชุมชน ทำให้นักเรียนเล่าเรียนประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายด้วยความขยันอดทนเข้าเรียน ปฏิบัติหน้าที่ของตนให้สำเร็จเรียบร้อย ด้วยความตั้งมั่น ได้แบ่งการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนเป็น 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการจัดการเรียนโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ต่อการศึกษา 2) ด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ต่อการประพฤติตนเป็นคนดี 3) ด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ต่อครอบครัว 4) ด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ต่อโรงเรียน 5) ด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ต่อชุมชน

ด้านการใช้หลักอิทธิบาท 4 ต่อการศึกษา เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมือง ตามหลักอิทธิบาท 4 ซึ่งสร้างสรรค์ชุมชนเป็นฐาน ของนักเรียนโรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านที่ 1 ด้านการใช้หลักอิทธิบาท 4 ต่อการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนเรียนในวิชาใดๆ จะมีความพอใจและชอบในสิ่งที่เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนสามารถทำงานกลุ่ม และพอใจที่จะทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี อยู่ในระดับมากที่สุด ขณะที่เรียน นักเรียนไม่พูดคุยเรื่องอื่นใดนอกจากครูสอน อยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนตรวจสอบงานที่ทำก่อนส่งและส่งงานสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนมีความเพียรพยายามในการเรียน ถึงแม้วิชาที่เรียนอยู่จะยากเพียงใดก็ตาม อยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนเอาใจใส่ในการเรียนอยู่เสมออยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนมีจิตใจตั้งมั่นกับเรื่องที่กำลังเรียนมากกว่าที่จำเรื่องอื่นๆ อยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนพยายามตั้งใจเรียนในทุกรายวิชาเสมอ อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรเทพ สุขชัย ได้ทำการวิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนบ้านไผ่พิทยาคม อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น พบว่าการใช้หลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนโดยรวมและที่เป็นรายด้าน 5 ด้าน คือ ด้านการใช้หลักอิทธิบาท 4 ต่อชุมชน ด้านการใช้หลักอิทธิบาท 4 ต่อการศึกษา ด้านการใช้หลักอิทธิบาท 4 ต่อโรงเรียน ด้านการใช้หลักอิทธิบาท 4 ต่อการประพฤติตนเป็นคนดีและด้านการใช้หลักอิทธิบาท 4 ต่อครอบครัว กลุ่ม

ตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 207 คน นักเรียนมีการใช้หลักอิทธิบาท 4 อยู่ในระดับมาก ในการเรียนโดยรวมต่างกัน ซึ่งอภิปรายผลได้ว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนบ้านไผ่พิทยาคม อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่นนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในชีวิตของตนเองในด้านการศึกษาร่วมกันและประสบผลสำเร็จในการเรียนต่างกัน

ด้านการใช้หลักอิทธิบาท 4 ต่อการประพฤติตนเป็นคนดี เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมือง ตามหลักอิทธิบาท 4 เจริญสร้างสรรค์ชุมชนเป็นฐาน ของนักเรียนโรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า การจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมือง ตามหลักอิทธิบาท 4 เจริญสร้างสรรค์ชุมชนเป็นฐาน ของนักเรียนโรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านที่ 2 ด้านการใช้หลักอิทธิบาท 4 ต่อการประพฤติตนเป็นคนดี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนเชื่อฟังและปฏิบัติตนอยู่ในโอวาทของครู อาจารย์เสมอ พอใจในคำสั่งสอนของครู อาจารย์ เพียรพยายามศึกษาคิดและไตร่ตรองตามที่ท่านสั่งสอน อยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนเชื่อฟังและปฏิบัติตนอยู่ในโอวาทของบิดามารดาเสมอ พอใจในคำสั่งสอนของบิดามารดา เพียรพยายามทำความดี อยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนมีความสุขอ่อนโยน มีสัมมาคารวะต่อบุคคลทั่วไปและปฏิบัติตนเหมาะสมตามวินัยและสภาพแห่งตน อยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนแต่งกายถูกต้องตามระเบียบที่โรงเรียนกำหนดและมีความพอใจในการที่อยู่ ในกฎเกณฑ์และระเบียบวินัยของโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนเพียรพยายามประพฤติปฏิบัติตน ตามกฎหมายตระหนักในจารีตประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามอยู่เสมอ อยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนเพียรพยายามประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับสภาพการเป็นนักเรียน ไม่สูบบุหรี่ ไม่ดื่มสุรา ไม่เสพสิ่ง เสพติดให้โทษ ไม่เล่นการพนัน และไม่มั่วสุมอบายมุขทั้งปวง คิดและตระหนักเสมอว่าเป็นสิ่งไม่ดี อยู่ใน ระดับมากที่สุด นักเรียนสำนึกและกตัญญูรู้คุณของบิดามารดาอยู่เสมอ อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อมีผู้กล่าว ตักเตือนนักเรียนเรื่องที่ทำไม่ถูกต้องนักเรียนจะยอมรับและปรับปรุงแก้ไขตัวเองเสมอ อยู่ในระดับ มากที่สุด นักเรียนสำนึกและกตัญญูรู้คุณของครู อาจารย์อยู่เสมอ อยู่ในระดับมาก และนักเรียนมีความ ขยันหมั่นเพียร ประหยัด ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา มีน้ำใจและยึดมั่นในหลักคุณธรรม จริยธรรมที่ติงามอยู่เสมอ อยู่ในระดับมาก ซึ่งอภิปรายผลได้ว่าจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมือง ตามหลักอิทธิบาท 4 เจริญสร้างสรรค์ ชุมชนเป็นฐาน ของนักเรียนโรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ นำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการดำเนิน ชีวิตของตนเองในด้านการประพฤติตนเป็นคนดี นักเรียนจะประสบผลสำเร็จในชีวิต เป็นเครื่องยืนยันใน ความสำเร็จทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของอมรเทพ สุขชัย (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่องการจัดการเรียน รู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนบ้านไผ่พิทยาคม อำเภอบ้านไผ่ จังหวัด ขอนแก่น พบว่า การใช้หลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนโดยรวมและที่เป็นรายด้าน 5 ด้าน คือด้านการใช้หลัก อิทธิบาท 4 ต่อการประพฤติตนเป็นคน

ด้านการใช้หลักอิทธิบาท 4 ต่อครอบครัว เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมือง ตามหลักอิทธิบาท 4 เชิงสร้างสรรค์ชุมชนเป็นฐาน ของนักเรียนโรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามึระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนระลึกถึงบุญคุณของบิดามารดาอยู่เสมอ อยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนประพฤติตนสมกับเป็นผู้ดำรงวงศ์ตระกูลอยู่เสมอ อยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนรู้จักอดออม เก็บหอมรอมริบเพื่ออนาคตของตนเองและครอบครัว อยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนเคารพเชื่อฟังบิดามารดา พอใจในสิ่งที่บิดามารดาอบรมสั่งสอนในทางที่ดีที่ควร อยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนใช้จ่ายอย่างประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือย พอใจในสิ่งที่ตนมี อยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนเพียรพยายามช่วยเหลือครอบครัว ในทุกเรื่อง แบ่งเบาภาระ ของบิดามารดาอยู่เสมอ อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อบิดามารดา ตกเดือนในขณะ ที่นักเรียนกระทำไม่ถูกต้องหรือไม่ควรนักเรียนจะยอมรับและปรับปรุงแก้ไขทุกครั้ง อยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนช่วยเหลือบิดามารดาในทุกโอกาสที่ทำได้ด้วยความพอใจที่ได้ทำ อยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนใคร่ปรองดองในครอบครัวอยู่เสมอ อยู่ในระดับมาก นักเรียนกตัญญูรู้คุณของบิดามารดาเพียรพยายามตั้งมั่น ในความกตัญญู อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของอมรเทพ สุขชัย (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนบ้านไผ่พิทยาคม อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น พบว่ากรการใช้หลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนโดยรวมและที่เป็นรายด้าน 5 ด้าน คือด้านการใช้หลักอิทธิบาท 4 ต่อครอบครัว พบว่ามีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านการใช้หลักอิทธิบาท 4 ต่อโรงเรียน เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมือง ตามหลักอิทธิบาท 4 เชิงสร้างสรรค์ชุมชนเป็นฐาน ของนักเรียนโรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามึระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ นักเรียนแต่งกายและประพฤติปฏิบัติตนตามระเบียบข้อบังคับ ของโรงเรียนพอใจที่จะอยู่ในกฎระเบียบอันถูกต้องและดีงามของโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนเต็มใจและยินดีร่วมกันรับผิดชอบ และดูแลรักษาความสะอาดห้องเรียน อาคารเรียนและรักษา สภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้สวยงาม อยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนกตัญญูรู้คุณของครู อาจารย์ เพียรพยายามในการเรียนและตอบแทนบุญคุณเสมอ อยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนปฏิบัติตนเหมาะสม รู้กาลเทศะมีความสุขพออนโยน ทั้งทางกาย วาจา ใจ อยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนให้ความร่วมมือกับครู อาจารย์ และโรงเรียน ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนอย่างขยันขันแข็ง อยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนรักและภาคภูมิใจในสถาบันการศึกษาของตน อยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนเชื่อฟังคำสั่งสอนอบรมของครู อาจารย์ทุกท่าน คิดและไตร่ตรองตามที่ได้รับคำสั่งสอน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อนักเรียนกระทำสิ่งที่ผิดระเบียบวินัยของโรงเรียนและถูกตักเตือนให้แก้ไขนักเรียนพร้อมที่จะยอมรับและแก้ไขตัวเองเสมอ อยู่ในระดับมากที่สุดนักเรียนรู้จักเสียสละเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เห็นประโยชน์ส่วนรวมรักษาทรัพย์สินสมบัติของ

โรงเรียน อยู่ในระดับมาก นักเรียนมาโรงเรียนให้ทันเวลาและเข้าเรียนให้ตรงเวลาไม่หนีเรียน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของบัญชา ท่าทอง (2557) ได้ทำการศึกษา เรื่องศึกษาการใช้หลักอิทธิบาท 4 พัฒนา ความรับผิดชอบของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย พบว่า ความรับผิดชอบตาม หลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย มีความคิดเห็น โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ความ รับผิดชอบตาม หลักอิทธิบาท 4 ด้านความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการประพฤติตน เป็นคนดี ความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านความรับผิดชอบต่อชุมชน และ ประเทศชาติ ความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัว และความรับผิดชอบ ตามหลัก อิทธิบาท 4 ด้านการศึกษา ผลการเปรียบเทียบข้อมูล การศึกษาความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิ บาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน อยุธยาวิทยาลัย จำแนกตามเพศและอาชีพของ บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง พบว่า แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนตาม ห้องเรียน แผนการเรียน เกรดเฉลี่ยสะสม และสถานภาพของ ผู้ปกครอง พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ผลการเปรียบเทียบ การพัฒนาความรับ รับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ของ นักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย อยู่ในระดับมาก พบว่าความคิดเห็นของนักเรียน 1) จำแนกตามเพศ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษา การใช้หลักอิทธิบาท 4 พัฒนาความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย แตกต่างกัน ซึ่งเป็น ไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 2) ห้องเรียนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการศึกษา การใช้หลักอิทธิบาท 4 พัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย พบว่าความคิดเห็นของ นักเรียน จำแนกตามห้องเรียน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาการใช้หลักอิทธิบาท 4 พัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย ไม่แตกต่างกัน ซึ่ง ไม่เป็นไปตาม สมมติฐาน ที่ตั้งไว้ 3) แผนการเรียนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการศึกษา การใช้ หลักอิทธิบาท 4 พัฒนาความ รับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย พบว่าความคิดเห็น ของนักเรียน จำแนกตามแผนการเรียน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษา การใช้ หลักอิทธิบาท 4 พัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ที่ตั้งไว้ 4) เกรดเฉลี่ยสะสมต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อ การศึกษา การใช้หลักอิทธิบาท 4 พัฒนาความ รับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย พบว่าความคิดเห็นของนักเรียน จำแนกตามเกรดเฉลี่ยสะสม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การศึกษาการใช้ หลักอิทธิบาท 4 พัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของอมรเทพ สุขชัย (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้โดยใช้ หลักอิทธิบาท 4 ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนบ้านไผ่พิทยาคม อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

พบว่าการใช้หลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนโดยรวมและที่เป็นรายด้าน 5 ด้าน คือด้านการใช้หลักอิทธิบาท 4 ต่อโรงเรียน พบว่ามีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านการใช้หลักอิทธิบาท 4 ต่อชุมชน เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมือง ตามหลักอิทธิบาท 4 เชิงสร้างสรรค์ชุมชนเป็นฐาน ของนักเรียนโรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมวันพ่อ วันแม่ พร้อมนำเอาพระราชดำรัสของพระองค์มาปฏิบัติด้วยความรักและตั้งใจปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนส่งเสริมสนับสนุนการปกครองในระบบประชาธิปไตยซึ่งมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนรักษาความสะอาดสวนสาธารณะ อยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนเพียรพยายาม ช่วยเหลือ และพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า อยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนมีความรักภาคภูมิใจต่อท้องถิ่นของตนเอง อยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนยินดีและเต็มใจสืบสานศิลปวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นมิให้สูญหาย อยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาและเผยแผ่หลักธรรมทางศาสนากับชุมชนและท้องถิ่นของนักเรียนอยู่เสมอ อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อนักเรียนทำผิดต่อจารีตประเพณีของชุมชนหรือและถูกว่ากล่าวตักเตือน นักเรียนพร้อมที่จะยอมรับและปรับปรุงแก้ไขตัวเองเสมอ อยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนใช้สิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสมและประหยัด อยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรวัตถุ อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของอมรเทพ สุขชัย (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนบ้านไผ่พิทยาคม อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น พบว่าการใช้หลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนโดยรวมและที่เป็นรายด้าน 5 ด้าน คือด้านการใช้หลักอิทธิบาท 4 ต่อชุมชน พบว่ามีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดและสอดคล้องกับงานวิจัยของพระจักร จกภูวโร (เหมือนปีน) (2561) การจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 25 พบว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 25 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ด้านการใช้อิทธิบาท 4 ต่อการศึกษา นักเรียนจะต้องมีความเพียรพยายามในการเรียนถึงแม้วิชาที่เรียนอยู่จะยากเพียงใดก็ตาม นักเรียนเอาใจใส่ในการเรียนอยู่เสมอ นักเรียนควรมีความพึงพอใจในการเรียนการศึกษา ความพอใจและความตั้งใจศึกษาเล่าเรียนอันจะก่อให้เกิดความก้าวหน้าในการเรียน

ครูจะต้องมีพัฒนาการในด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้นวัตกรรมสมัยใหม่และเทคโนโลยีสมัยใหม่ เข้ามาช่วยในการบรรยายอันจะเกิดผลดีและส่งผลกระทบต่อความสนใจของนักเรียน

1.2 ด้านการใช้อิทธิบาท 4 ต่อการประพฤติตนเป็นคนดี นักเรียนจะต้องเชื่อฟังคำสั่งสอนของครูและปฏิบัติตนอยู่ในโอวาทของครูอาจารย์เสมอ พอใจในคำสั่งสอนของครูอาจารย์ เพียรพยายามตั้งใจศึกษาคิดและไตร่ตรองตามที่ท่านสั่งสอน นักเรียนมีความกตัญญูรู้คุณ ต่อผู้มีพระคุณอันจะก่อให้เกิดความก้าวหน้าในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติดีปฏิบัติชอบในกรอบแห่งคุณธรรมและจริยธรรม ตระหนักและส่งเสริมกิจการด้านพระพุทธศาสนา

1.3 ด้านการใช้อิทธิบาท 4 ต่อครอบครัว นักเรียนจะต้องระลึกถึงบุญคุณของบิดามารดาอยู่เสมอประพฤติตนสมกับเป็นผู้ดำรงวงศ์ตระกูล เคารพเชื่อฟังบิดามารดา พอใจในสิ่งที่บิดามารดาอบรมสั่งสอนในทางที่ดีที่ควร สร้างสรรค์กิจเพื่อเป็นสานสัมพันธ์ ความรัก ความเข้าใจในครอบครัว อันจะก่อให้เกิดการสนทนา ทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว

1.4 ด้านการใช้อิทธิบาท 4 ต่อโรงเรียน นักเรียนจะต้องปฏิบัติตนเหมาะสม รู้กาลเทศะ มีความสุภาพอ่อนโยน ทั้งทางกาย วาจา ใจ แต่งกายและประพฤติปฏิบัติตนตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนพอใจที่จะอยู่ในกฎระเบียบอันถูกต้องและดีงามของโรงเรียน ส่งเสริมการทำความดี มีจิตอาสาพัฒนาและสร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียน

1.5 ด้านการใช้อิทธิบาท 4 ต่อชุมชน นักเรียนจะต้องเพียรพยายาม ช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาและเผยแผ่หลักธรรมทางศาสนา กับชุมชนและท้องถิ่นของนักเรียนอยู่เสมอ ช่วยเหลือส่งเสริมสังคมที่นักเรียนอาศัยอยู่

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1 หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในสังกัดสถานศึกษา

2.2 ควรส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองตามหลักอิทธิบาท 4 โดยใช้ชุมชนเชิงสร้างสรรค์ ในโรงเรียนสังกัด สพฐ, สพม. และเอกชนต่อไป

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมือง ตามหลักอิทธิบาท 4 เชิงสร้างสรรค์ชุมชนเป็นฐาน ของนักเรียนโรงเรียนระดับประถมศึกษา หรือ โรงเรียนสังกัด สพฐ, สพม. และเอกชนต่อไป

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมือง ตามหลักอิทธิบาท 4 เชิงสร้างสรรค์ชุมชนเป็นฐานของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ สรุปได้ดังนี้ อิทธิบาท 4 คือ หัวใจของทักษะการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมือง เพราะอิทธิบาท 4 สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งด้านการศึกษา

ด้านการประพุดิตน ด้านครอบครัว ด้านโรงเรียนและด้านชุมชน ได้เป็นอย่างดี การจัดการเรียนรู้วิชา หน้าที่พลเมือง ตามหลักอิทธิบาท 4 จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความรับผิดชอบ เป็นลักษณะนิสัยและทัศนคติ ของบุคคล เกิดการปฏิบัติตามระเบียบ เคารพสิทธิของผู้อื่น ทำตามหน้าที่ของตนเอง มีความซื่อสัตย์สุจริต มีจิตอาสา อยู่ร่วมกับสังคมด้วยความสงบสุข นอกจากนี้การนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยพัฒนาประเทศชาติให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองสืบไป

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- บัญชา ท่าทอง. (2557). *ศึกษาการใช้หลักอิทธิบาท 4 พัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 โรงเรียนนฤธาวิทยาลัย. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.*
- พระจักร จกกวโร เหมือนปิ่น. (2561). *การจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาเขต 25. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.*
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.*

อมรเทพ สกุขชัย. (2562). การจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนบ้านไผ่พิทยาคม อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.